

**Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського**

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ ПЕДАГОГА
В КОНТЕКСТІ НАСТУПНОСТІ
ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ**

**Збірник матеріалів
VI Міжнародної науково-практичної
Інтернет-конференції**

Випуск 11

Вінниця 2022

УДК 373.2/.3(100)(06)

А 43

Рекомендовано до друку вченою радою факультету дошкільної і початкової освіти імені Валентини Волошиної Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (протокол №1 від 07.09.2022 року)

Редакційна колегія:

- Пахальчук Н.О.,** кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти ВДПУ імені Михайла Коцюбинського (*голова*)
- Демченко О.П.** кандидат педагогічних наук, доцент кафедри початкової освіти ВДПУ імені Михайла Коцюбинського
- Бондар Ю.В.,** асистент кафедри початкової освіти ВДПУ імені Михайла Коцюбинського
- Карук І.В.,** асистент кафедри дошкільної освіти ВДПУ імені Михайла Коцюбинського
- Колеснік К.А.,** доктор філософії, старший викладач кафедри дошкільної освіти ВДПУ імені Михайла Коцюбинського
- Колосова О.В.,** кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти ВДПУ імені Михайла Коцюбинського
- Комарівська Н.О.,** кандидат філологічних наук, доцент кафедри початкової освіти ВДПУ імені Михайла Коцюбинського
- Поповська О.А.** кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти ВДПУ імені Михайла Коцюбинського

Технічна редакційна колегія:

- Бондарчук О.О.** старший лаборант кафедри дошкільної освіти ВДПУ імені Михайла Коцюбинського

Рецензент:

- Шахов В.І.,** доктор педагогічних наук, професор кафедри психології та соціальної роботи Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського

А 43 Актуальні проблеми формування творчої особистості педагога в контексті наступності дошкільної та початкової освіти: збірник матеріалів VI Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції (Вінниця, ВДПУ імені Михайла Коцюбинського, 6-7 липня 2022 р.) / за ред. Н.О. Пахальчук; О.П. Демченко; Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, факультет дошкільної і початкової освіти імені Валентини Волошиної. Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2022. Вип. 11. 675 с.

A 43 Actual problems of the teacher's creative person forming in the context of continuity of preschool and primary education: Collection of the International Scientific Internet Conference (Vinnytsia, Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, 6-7 July 2022) / ed. N. Pakhalchuk; O. Demchenko; Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Faculty of Preschool and Primary education. Vinnytsia: Ltd «Mercury-Podillia», 2022. Issue 11. 675 p.

До збірника включені наукові статті з актуальних проблем професійно-творчої підготовки педагогів у контексті завдань реалізації наступності дошкільної та початкової освіти, які підготовлені викладачами і студентами України та зарубіжжя у межах наукового співробітництва.

Матеріали збірника адресовані викладачам і студентам ЗВО, педагогічним працівникам початкової школи та закладів дошкільної освіти, а також усім, хто цікавиться питаннями навчання й виховання дітей.

The collection includes scientific articles on actual issues of professional and creative training of teachers in the context of the tasks of implementing the continuity of preschool and primary education, prepared by teachers and students of Ukraine and the foreign countries within the framework of scientific cooperation.

The publication is oriented on lecturers and students of universities, teachers of primary school and institutions of preschool education, and everyone who is interested in problems of education and upbringing of children.

Статті публікуються в авторській редакції.

УДК 373.2/.3(100)(06)

ISBN 978-966-924-251-8

© Авторський колектив

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. ТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ ПЕДАГОГА В КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАВДАНЬ НАСТУПНОСТІ Й ПЕРСПЕКТИВНОСТІ ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

Астаф'єва Ольга. Чинники та педагогічні умови формування пізнавального інтересу учня мистецької школи.....	12
Беценко Тетяна. Творчі завдання на заняттях з української мови за професійним спрямуванням для студентів спеціальностей «Дошкільна освіта», «Початкова освіта»..	14
Васюта Олег. Навчальна дисципліна «Виконавська самопідготовка» у контексті формування майбутнього викладача мистецької школи.....	16
Грицун Юлія. Формування творчого потенціалу майбутнього піаніста-викладача мистецької школи у концертмейстерському класі.....	18
Давидюк Марина, Горкушова Еліза. Методичні аспекти використання елементів театрального мистецтва в підготовці старших дошкільників до навчання в школі.....	20
Кириленко Альона. Розвиток емоційного інтелекту важковиховуваних дітей молодшого шкільного віку.....	23
Ларіна Ірина, Давидова Марина. Формування особистісно-творчої мотивації у майбутніх вихователів.....	26
Ліхницька Лариса. Творча діяльність педагога в контексті його професійного розвитку	29
Лупаренко Світлана. Діяльність харківського товариства поширення в народі грамотності у сфері дошкільної та шкільної освіти (1869-1920 рр.).....	33
Ляшова Надія, Бондаренко Наталія. Акценти наступності у роботі дошкільного закладу і початкової школи.....	36
Мартін Аліна. Реалізації принципу наступності в екологічному вихованні дітей дошкільного та молодшого шкільного віку.....	40
Омельяненко Анастасія. Ізотерапевтичні техніки у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами.....	43
Поплавська Алла. К. Стеценко про розвиток музичних здібностей дітей на основі використання українських народних пісень.....	46
Поповська Оксана. Розвиток творчої активності майбутніх вихователів засобами мистецької діяльності.....	49
Староста Володимир. Прагнення до самовдосконалення: самооцінка педагогів дошкільної та початкової освіти.....	53
Суховерський Володимир. Особливості проведення педагогічної практики у школі мистецтв при чернігівському фаховому музичному коледжі імені Л.М. Ревуцького для студентів спеціальності 025 Музичне мистецтво (бакалаврський рівень).....	56
Ткачук Анатолій. Виховання особистості майбутнього викладача мистецької школи в духовому оркестрі.....	59
Шуляк Світлана, Беценко Тетяна. Використання текстів усної народної творчості у процесі вивчення української мови за професійним спрямуванням зі студентами спеціальностей ЗВО «Дошкільна освіта», «Початкова освіта».....	61

РОЗДІЛ 2. ТВОРЧИЙ ПІДХІД ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ЯК ПЕРЕДУМОВА ОСОБИСТІСНОГО ЗРОСТАННЯ ДИТИНИ

Антофій Юлія. Родина як середовище формування соціально-громадянської компетентності дітей старшого дошкільного віку.....	65
Береженна Ліна, Нелюбіна Маргарита. Розвиток творчості дітей старшого дошкільного віку в процесі рухової діяльності.....	68
Божак Ірина. Вплив фізичної активності на формування здорового способу життя дошкільнят.....	71

Боровська Дар'я, Добролюбова Наталія. Формування логіко-математичної компетентності дітей старшого дошкільного віку з використанням блоків Дьенеша.....	72
Власюк Анастасія. Використання технології В. Воскобовича «Казкові лабіринти гри» у процесі формування у дітей старшого дошкільного віку вміння орієнтуватися у просторі.....	75
Возняк Юлія. ТРВЗ-технології – ефективний засіб розвитку креативності дітей дошкільного віку.....	78
Гнатюк Анастасія. Критичне мислення, як основа формування творчої особистості дошкільника.....	82
Добролюбова Наталія, Боровська Дар'я. Розвиток творчості дітей старшого дошкільного віку засобами комп'ютерних технологій.....	84
Жук Анастасія, Бородавко Катерина. Роль виховання почуття комічного у дітей старшого дошкільного і молодшого шкільного віку.....	88
Ковальова Олександра. Організація валеологічного виховання дітей старшого дошкільного віку в освітньому-виховному процесі ЗДО.....	90
Корявкіна Олена. Розвиток пізнавальних процесів дітей старшого дошкільного віку засобами інформаційно-комп'ютерних технологій.....	93
Король Тетяна. Розвивальний потенціал іграшок із природного матеріалу для дітей дошкільного віку.....	96
Котошук Юлія. Підходи до використання інформаційно-комунікаційних технологій у розвитку творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку.....	98
Кривошея Тетяна, Гелик Ольга. Розвиток у дітей раннього віку навичок самостійності: аспект застосування технології М. Монтессорі.....	102
Кругій Катерина. Імерсивне заняття як новий вид у дидактиці дошкільної освіти.....	106
Куркова Вероніка. Український дитячий фольклор як засіб мовленнєвого розвитку дітей середнього дошкільного віку.....	110
Ломакіна Світлана. Формування природничо-наукових знань у дітей середнього дошкільного віку засобами експериментування в природі.....	114
Лояніч Юлія. Дитяче експериментування як засіб формування уявлень про неживу природу у старших дошкільників.....	117
Лупол Катерина. Формування у дітей старшого дошкільного віку природничо-екологічної компетентності засобами створення освітніх ситуацій та освітніх подорожей.....	120
Манько Наталія, Снісар Леся. Нетрадиційні художні техніки у розвитку творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку.....	124
Павленко Лалі. Особливості соціалізації дітей старшого дошкільного віку з особливими освітніми потребами.....	126
Панчук Віта. Виховання дошкільників на основі цінностей українського народу.....	129
Порхун Діана. Особливості використання дидактичних ігор у сенсорному розвитку дітей раннього віку.....	133
Притуляк Віолетта. Формування цифрової компетентності засобами комп'ютерних ігор у дітей старшого дошкільного віку.....	136
Присяник Марина. Музичне виховання дітей дошкільного віку за концепцією Карла Орфа.....	140
Ромигайло Алла. Обґрунтування педагогічних умов розвитку пізнавальної активності дітей старшого дошкільного віку засобами технології В.Воскобовича «Казкові лабіринти гри».....	142
Руденський Ростислав. Сутність та специфіка правил настільно-друкованих ігор для дітей старшого дошкільного віку.....	146
Саєнко Марина. Формування у дітей дошкільного віку просторових орієнтацій на основі використання дидактичних ігор.....	150
Сіренко Романа, Кійко Вікторія. Особливості фізичного виховання в дошкільній освіті з урахуванням єдності організму дитини і довкілля.....	153

Старовойт Леся. Розвиток творчої активності дітей засобами аплікації.....	156
Староста Володимир, Горошак Сільвія. Деякі методи та форми екологічного виховання дітей: погляди вихователів закладів дошкільної освіти.....	159
Фурманюк Юлія. Конструювання з природних матеріалів як засіб розвитку творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку.....	163
Чебикіна Ірина. Сторітеллінг як технологія розвитку монологічного мовлення у початковій школі.....	166
Янкович Олександра, Лемішка Ольга. Творча реалізація ідей досвіду трудового виховання дітей у дошкільних закладах України другої половини ХХ ст. у сучасному освітньому просторі.....	169
Ярмошкіна Майя. Творчий підхід у використанні дидактичних ігор з дітьми старшого дошкільного віку.....	171

РОЗДІЛ 3. ТВОРЧА АКТИВНІСТЬ УЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ ЯК УМОВА РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКТИВНОЇ ОСВІТНЬОЇ СТРАТЕГІЇ

Антонишена Надія. Формування соціокультурної компетентності молодших школярів у процесі ігрової діяльності.....	174
Блудова Юлія. Формування творчого потенціалу майбутніх учителів Нової української школи в умовах особисто-орієнтованого навчання.....	177
Борисьонюк Максим. Формування цифрової компетентності у здобувачів вищої освіти в процесі фахової підготовки.....	180
Вацьо Михайло. Формування творчої активності майбутніх учителів початкових класів засобами українського дитячого фольклору.....	183
Гарачук Тетяна. Специфіка упровадження тестової технології в освітній процес НУШ	185
Гірчук Анна. Формування педагогічної культури батьків як одне із найважливіших завдань вчителя початкових класів в умовах Нової української школи.....	180
Гурзан Юлія. Педагогічна організація сімейного дозвілля в умовах початкової школи..	190
Дабіжа Людмила. Підготовка майбутніх учителів до розвитку творчого потенціалу молодших школярів на заняттях образотворчою діяльністю.....	195
Загородня Любов. Мотивація як фактор впливу на ефективність навчання молодших школярів.....	200
Ільїна Олена. Компетентнісно-діяльнісний підхід у професійній підготовці майбутніх учителів Нової української школи.....	203
Ільченко Ірина. Підготовка руки першокласників до письма як психолого-педагогічна проблема.....	205
Імбер Вікторія, Підлісна Діана. Проблемні задачі як засіб розвитку творчих здібностей молодших школярів.....	208
Кашуб'як Ірина. Формування обчислювальних навичок здобувачів початкової освіти: практичні аспекти застосування сучасних онлайн-інструментів.....	212
Кендюхова Антоніна. Оцінювальна компетентність педагога як основа творчої активності.....	215
Ковальчук Ірина. Естетичне виховання молодших школярів на уроках української мови.....	219
Комарівська Надія. Особливості роботи над багатозначними словами в початковій школі.....	223
Комарівська Надія, Колеснік Катерина, Волошенюк Ольга. Теоретичні засади розвитку зв'язного мовлення школярів у початковій школі.....	227
Комарівська Надія, Колеснік Катерина, Харчук Анастасія. Педагогічні умови використання інтерактивних технологій на уроках мовного циклу в початковій школі...	230
Крива Марія, Калагурка Христина. Розвиток творчих здібностей учителя початкової школи в умовах Нової української школи.....	233
Кузнєцова Оксана. Розвиток інноваційності педагога як передумова реалізації завдань НУШ.....	236

Кухар Катерина. Проблема міжпредметної інтеграції у практиці роботи вчителя початкової школи.....	239
Левицька Юлія. Взаємодія вчителя початкових класів із батьками в умовах дистанційного навчання.....	242
Лобко Таїсія. Використання ігрових ситуацій та дидактичних ігор на уроках української мови як один із шляхів формування пізнавальної активності та розвитку творчої уяви молодших школярів.....	245
Лук'янчук Віталіна. Проблеми організації особистісно орієнтованого навчання в початковій школі.....	248
Марценюк Аліна. Особливості розвитку креативності молодших школярів на уроках математики.....	251
Медвідь Ася. Форми позаурочної роботи мовної спрямованості в початковій школі.....	255
Медвідь Лариса. Використання ейдетики в навчанні молодших школярів в Новій українській школі.....	259
Музика Дар'я. Використання засобів ігрової діяльності у вихованні соціальної активності молодших школярів.....	261
Настенко Наталія. Освітні осередки як основа продуктивного освітнього середовища Нової української школи.....	265
Одарченко Вероніка, Репко Інна. Педагогічні умови формування культури самоорганізації майбутніх педагогів.....	268
Павелко Вікторія. Необхідність інтеграції як важлива складова творчості вчителя.....	271
Поворознюк Сніжана. Особливості розвитку творчого мислення молодших школярів як умова успішного навчання математики.....	274
Помирча Світлана. Електронний посібник з теми «текст» як засіб розвитку монологічного мовлення учнів 3 – 4-х класів.....	276
Рембайло Вікторія, Бондар Карина. Формування природничо-екологічної компетентності старших дошкільників і молодших школярів засобами літературно-творчих-проектів.....	279
Семчук Інна. Роль учителя у формуванні економічної компетентності молодших школярів.....	284
Слободянюк Антоніна. Естетичне виховання молодших школярів у позакласній виховній роботі.....	287
Сметанюк Іванна, Бондар Карина. Організація екологічних проєктів як умова формування екологічно доцільної поведінки молодших школярів.....	290
Собко Анюта. Дидактична гра як спосіб розвитку пізнавальної діяльності учнів молодшого шкільного віку.....	293
Стан Анастасія. Ігрові прийоми на уроках математики як один із підходів до формування пізнавального інтересу учнів.....	296
Ткаченко Ольга. Творчість вчителя початкових класів в організації партнерської взаємодії з батьками учнів.....	299
Ткачук Марина. Формування іншомовної компетентності молодших школярів засобами зорової наочності.....	302
Тодосієнко Наталія, Граб Оксана. Формування творчої особистості майбутніх учителів початкових класів засобами комплексу мистецтв.....	306
Тополук Юлія. Творчість педагога як необхідна умова розвитку пізнавального інтересу молодших школярів.....	310
Харчук Анастасія. Використання інтерактивних технологій на уроках мовного циклу в початковій школі.....	314
Хоптяр Анастасія. Творча активність учителя початкових класів Нової української школи як умова реалізації продуктивної освітньої стратегії.....	317
Черниш Тетяна. Уміння вчитися як важлива компетентність молодших школярів.....	321
Шишак Андріана. Діджиталізація як чинник формування творчої активності вчителя початкової школи.....	324

ретельніше підбирати завдання для школярів, враховувати їхні інтереси, стимулювати до висловлювання власних думок, зацікавлювати їх освітньою діяльністю, відповідно, це дозволить якісно підвищити показники.

Отже, компетентність «уміння вчитися» є однією з ключових компетентностей учнів початкової школи, вона дозволяє панорамно споглядати та конструктивно переосмислювати дійсність, творчо інтерпретувати реальність. Уміння вчитися – це запорука успішного становлення та утвердження учнів в соціумі.

Список використаних джерел

1. Дабіжа Л.П., Комарівська Н.О., Любчак Л.В. Інтегровані уроки читання та мистецтва як засіб розвитку творчих здібностей молодших школярів. Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія : Педагогіка і психологія : Збірник наукових праць. Вип. 66. 2021. С. 7–11.

2. Державний стандарт початкової освіти [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/derzhavni-standarti>

3. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; головний ред. В.Г. Кремень. К.: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.

4. Колосова О. В Колектив як фактор соціального становлення особистості старшого дошкільника. Наукові записки ВДПУ ім. М.Коцюбинського. Серія : Педагогіка і психологія : Зб. наук. праць. Вип. 42. Ч. 2 / Редкол.: В. І. Шахов (голова) та ін. Вінниця : ТОВ «Нілан ЛТД», 2014. С. 31–35.

5. Компетентнісний підхід у сучасній освіті : світовий досвід та українські перспективи / Під заг.ред.О.В. Овчарук. К.: «К.І.С.», 2004. 112 с.

6. Любчак Л. В. Професійні компетентності педагога нової української школи. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія.* 2020. № 61. С. 140–145.

7. Олійник Н. А., Трачук Н. М. Праксеологічні аспекти професійної діяльності педагога. *Академічні студії. (Серія «Педагогіка»)*, 2021. Вип. 3, Ч. 1. С. 75–84.

8. Савченко О. Я. Типова освітня програма. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2020/11/20/Savchenko.pdf>

9. Demchenko O., Bondar Y., Shykyrynska O., Komarivska N., Lyubchak L., Stakhova I., Dabizha L. DEVELOPMENT OF YOUTH'S CREATIVE ABILITIES SCHOOLCHILDREN BY BYOD TECHNOLOGY. *SOCIETY. INTEGRATION. EDUCATION.* Proceedings of the International Scientific Conference. Volume I, May 27th-28th, 2022. 341–350.

10. Demchenko Olena, Kazmirchuk Natalia, Zhovnych Olesia, Stakhova Inna, Podorozhnyi Vadym, Baranovska Iryna. PREPARING STUDENTS FOR THE USE OF THEATER ACTIVITIES FOR CHILDREN'S DEVELOPMENT SOFT SKILLS: EUROPEAN CONTEXT. *SOCIETY. INTEGRATION. EDUCATION* Proceedings of the International Scientific Conference. Volume I, May 27th-28th, 2022. 31–46. URL: <http://journals.rta.lv/index.php/SIE/article/view/6866>

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ АКТИВНОСТІ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Андріана Шишак, здобувач ступеня вищої освіти «доктор філософії»

Науковий керівник: В. М. Чайка, доктор педагогічних наук, професор

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка
(Україна)

DIGITALIZATION AS A FACTOR OF FORMATION OF CREATIVE ACTIVITY OF PRIMARY SCHOOL TEACHER

Andriana Shyshak, PhD student

Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University (Ukraine)

Анотація. У статті відображено вплив діджиталізації початкової освіти на формування творчої активності вчителів школи першого ступеня. Авторка дослідила, як

через використання педагогом цифрових засобів формуються новоутворення у структурі його особистості та якісні зміни у діяльності.

Ключові слова: діджиталізація початкової освіти, вчитель початкової школи, творча активність, цифрові засоби.

Abstract. The article reflects the impact of digitalization of primary education on the formation of creative activity of primary school teachers. The author investigated how the use of digital means by teachers to form new formations in the structure of his personality and qualitative changes in activities.

Key words: digitalization of primary education, primary school teacher, creative activity, digital means.

На сучасному етапі науково-технічного розвитку суспільства відбувається його цифрова трансформація. Діджиталізація – це «процес, який передбачає перехід галузевої інформації та комунікації у цифровий формат» [4, с. 39]. Цифрова трансформація охоплює усі сфери життєдіяльності суспільства, зокрема й освіти. Початкова школа є першою ланкою у загальній середній освіті, яка зараз перебуває на етапі цифрової трансформації. Це зумовлено системою реформ щодо організації освітнього процесу («Нова українська школа»), модернізацією та впровадженням нових нормативних документів (Державний стандарт початкової освіти, Концептуальні засади реформування середньої школи «Нова українська школа»), тематичними науковими дослідженнями (Н. Грона, Т. Довга, О. Мазко, Т. Пушкарьова, К. Сіненко, М. Шевчук та ін.), а також прогресивним розвитком цифрових засобів та інформаційно-комунікаційних технологій.

Діджиталізація початкової освіти передбачає добір цифрових засобів, які забезпечуватимуть усі види роботи з цифровою інформацією та діджитал-комунікацію. Під цифровими засобами навчання розуміють «цифрові пристрої, що застосовуються в освітньому процесі»; систему, яка складається з апаратної та програмної частин [1, с. 16]. У своїй професійній діяльності вчитель початкової школи застосовує такі засоби для створення дидактичних чи методичних матеріалів для уроку, організації дистанційного чи комбінованого навчання. Працюючи з онлайн-програмами чи програмним забезпеченням персонального комп'ютера, педагог формує власну творчу активність, адже така взаємодія зобов'язує бути творчим, щоб, по-перше, створити якісний продукт, а по-друге, щоб він був цікавим для учнів початкової школи. Тому діджиталізація початкової освіти є одним із чинників формування творчої активності вчителя початкової школи.

На основі аналізу психолого-педагогічних джерел (О. Полякова) під творчою активністю педагога розуміють інтегративну характеристику особистості, в якій, з одного боку, відображені нові глибокі утворення у структурі особистості (творчі потреби, мотиви, прагнення), а, з іншого, – вираження якісних змін в діяльності, що стає більш цілеспрямованою, потужною, продуктивною [3, с. 1]. Діджиталізація є стимулом в аспекті формування таких новоутворень особистості вчителя початкової школи. Це пов'язано з тим, що постійний розвиток цифрових програм та продуктів, можливостей використання їх в освітньому процесі зумовлено потребами творчо реалізувати власні дидактико-методичні задуми на уроках (наприклад, розробити тести у формі ігрової вікторини Quiz, створити навчальне відео у Zoom для асинхронного дистанційного ознайомлення тощо). Тут відбувається взаємовплив: вчитель початкової школи реалізує творчу активність задля отримання результату, але у нього водночас формується особиста творча активність. Відповідно, отримання якісного продукту стимулюватиме становлення у педагога мотиву використати діджитал-програму знову, а відповідно – і потенційне прагнення креативити під час організації освітнього процесу. І з іншого боку: у вчителя початкової школи, який вміє працювати з цифровими засобами та усвідомив їх простоту у використанні (як приклад, не потрібно самостійно перевіряти виконання тестових завдань, а зробити це автоматично за допомогою спеціального сервісу), творчий потенціал (можливість якісно реалізувати власну оригінальну ідею, не дублюючи завдання, а видозмінюючи їх у комп'ютерних програмах) та ефективність на уроках (продукти, створені у цифровому середовищі, зазвичай на вищому

рівні відповідають принципу науковості, аніж ті, що створені «від руки», учням молодшого шкільного віку простіше зіставити їх із реальними об'єктами та засвоїти, наприклад, основні ознаки), відбуваються якісні зміни в діяльності: якщо у нього виникне необхідність створити матеріали для організації освітнього процесу, він надасть перевагу використанню саме цифрових засобів.

Творча активність вчителя школи I ступеня тісно пов'язана із творчою діяльністю, адже творча активність як особистісна якість педагога формується у процесі творчої діяльності. У дослідженнях О. Білоус відображено наукові погляди І. Лернера та І. Журавльова щодо структур, які є сутністю творчої діяльності: «самостійне перенесення раніше засвоєних знань і вмінь у нову ситуацію; бачення проблеми в знайомій ситуації; бачення нової функції об'єкта; визначення структури об'єкта чи проблеми; бачення альтернативи вирішення чи його способу; комбінування раніше засвоєних способів діяльності відповідно до проблеми, що виникла» [2, с. 230]. Якщо розглядати діджиталізацію освітнього процесу початкової школи як чинник формування творчої активності вчителя, то можна зробити висновок, що, власне, становлення такої якості особистості буде ефективнішим через використання цифрових засобів.

Сервіси, які призначені для обробки інформації, сприяють перенесенню педагогом знань та вмінь, якими він володіє, у нестандартні умови: наприклад, педагог володіє методом бесіди, формулює запитання чітко та доступно для вікової категорії учнів 6–10 років. Якщо він використовує онлайн-інструмент Kahoot!, то учні під час гри один з одним на своїх чи шкільних гаджетах зможуть теж опрацювати той самий матеріал, який мав би пояснити педагог (хоча, звісно, варто враховувати особливості інформації, з якою потрібно ознайомити учнів: деякі питання таки краще обговорити). Так, здатність вміло та системно формулювати питання може бути застосована педагогом у нових ситуаціях.

В умовах діджиталізації початкової освіти вчитель початкової школи повинен творчо підходити до усвідомлення проблеми у знайомій йому педагогічній ситуації, адже існує ймовірність, що використання того чи іншого сервісу витрачає надмір особистих ресурсів (часу, енергії, коштів тощо) та не відповідає витратами ефективності під час роботи з молодшими школярами. Відповідно, виникає потреба зважати на функціональний потенціал цифрових засобів: можливо, використовуваний інструмент не здатний цілком реалізувати визначених завдань або використана не найефективніша його опція (так, під час створення проєкту у формі фотоколажу у Canva переваги має доступний автоматичний вибір шаблону із заготовок, а не «ручне» склеювання). Творча активність тут виявляється також через те, що педагог в освітньому процесі застосовує продукти, походження та використання яких першочергово не було пов'язано із сферою освіти, тобто він побачив нові функції цифрових об'єктів. Як приклад, до останніх належить інфографіка як графічне подання інформації, яку спочатку використовували для візуалізації процесів та об'єктів в наукових дослідженнях природничого циклу та в публіцистиці. Тепер же педагоги, зокрема вчителі початкової школи, активно застосовують такі продукти під час уроків «Я досліджую світ». Програми відеоконференцій Zoom, Google Meet чи Microsoft Teams, які раніше були поширені в бізнес-індустрії, у зв'язку із умовами сьогодення також активно використовують в освітньому процесі початкової школи для комбінованого чи дистанційного навчання.

Використання цифрових засобів для формування у вчителів початкової школи здатності визначати структуру об'єкта чи проблеми пов'язано з тим, що діджитал-сервіси (скажімо, Microsoft Paint 3D) дають змогу всебічно проспостерігати матеріальні об'єкти, розчленувати їх на компоненти та продемонструвати їх ознаки для засвоєння молодшими школярами. В контексті структурування педагогічної проблеми доцільно також використовувати WordArt, BubblUs, MindNode, Coggle чи MindMeister як сервіс створення хмар тегів (слів) [5, с. 155]. Можливість одночасного бачення ключових термінів та позицій теми дає можливість для креативного підходу до її дослідження.

Щодо бачення альтернативи вирішення завдання чи його способу, то вчитель початкової школи, реалізуючи власну творчу активність, аналізує труднощі досягнення

освітньої мети та усвідомлює, що необхідно або замінити цифровий інструмент на доцільніший, або, якщо це оптимально, безпосередньо взаємодіяти з класом. Наприклад, для організації онлайн-комунікації педагог добирає або сервіси швидкого спілкування (Viber, Telegram тощо), або ті, які призначені насамперед для офіційної взаємодії (Gmail.com, Ukr.net, I.ua тощо).

Комбінування раніше засвоєних способів діяльності відповідно до проблеми, що виникла, полегшується через використання вчителем початкової школи цифрових технологій для обробки та подання інформації. Як приклад, можна використовувати онлайн-сервіс LearningApps, у якому педагог, створюючи інтерактивні вправи, поєднує вміння моделювати вправу, адаптовувати її відповідно до теми, алгоритмізувати процес побудови, чітко формулювати запитання/завдання, реалізовувати план та контролювати результат. Коли створено одну вправу, на її основі можна розробити аналогічну, дещо видозмінюючи її.

Таким чином, діджиталізація як процес цифрової трансформації початкової освіти є чинником формування творчої активності вчителів школи першого ступеня, оскільки через використання педагогом цифрових засобів під час організації та підготовки до освітнього процесу відбуваються становлення новоутворень у структурі особистості (творчих потреб, мотивів, прагнень) та якісні зміни в його діяльності як наслідок сформованості системи здатностей: перенесення знань та вмінь, якими володіє педагог, у нестандартні умови; усвідомлення проблеми у знайомій педагогічній ситуації; бачення нової функції об'єкта; визначення структури об'єкта чи проблеми; бачення альтернативи вирішення завдання чи його способу; комбінування раніше засвоєних способів діяльності відповідно до проблеми, що виникла).

Список використаних джерел

1. Бардадим О. В. Цифрові засоби навчання. *Сучасні тенденції в розвитку педагогіки, психології та соціальної роботи* : зб. мат. Міжнар. наук.-практ. конф. Черкаси : Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького, 2020. С. 15–18.
2. Білоус О. С. Системний підхід у формуванні творчої активності майбутнього педагога. *Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія». Педагогічні науки*. Дніпропетровськ, 2015. № 1 (9). С. 227–232.
3. Полякова О. М. Формування творчої активності майбутніх учителів у процесі розв'язання педагогічних задач: автореф. дис канд. пед. наук : 13.00.01. Харків, 1999. 18 с.
4. Чайка В. М., Шишак А. М. Діджиталізація початкової освіти: проблеми і перспективи. *Педагогічний альманах: збірник наукових праць*. Херсон: Херсонська академія неперервної освіти, 2021. Вип. 50. С. 38–47.
5. Шкуренко О. В. Використання хмарних технологій під час підготовки учителя початкової школи. *Психолого-педагогічні проблеми сучасної школи*. Умань, 2019. № 1. С. 152–162.
6. Holiuk O., Kruty K., Desnova I., Blashkova O. & Korylchuk N. Problems and Prospects of Formation of Digital Competence of Future Scientific and Pedagogical Workers of Higher Education Institutions Through Gamification: Opportunities Kahoot, Quizlet in the European Union / *Journal of Curriculum and Teaching*. 2022. Vol. 11, No. 4. P. 108-119 DOI: <https://doi.org/10.5430/jct.v11n4p108>

ВІРТУАЛЬНА ЕКСКУРСІЯ У ФОРМУВАННІ ПРИРОДНИЧИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ: КОНТЕКСТ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Владислава Шклярук, здобувач ступеня вищої освіти «магістр»

Юлія Гуцол, здобувач ступеня вищої освіти «магістр»

Наукові керівники: О.П. Грошовенко, кандидат педагогічних наук, доцент

Л.А. Присяжнюк, кандидат педагогічних наук, доцент

Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського (Україна)

Наукове видання

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ ПЕДАГОГА В КОНТЕКСТІ
НАСТУПНОСТІ ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ
6-7 липня 2022 року**

**Збірник матеріалів
VI Міжнародної науково-практичної
Інтернет-конференції**

Випуск 11

Головний редактор – Наталя Пахальчук

Комп'ютерна верстка – Ольга Бондарчук

Матеріали друкуються в авторській редакції. Редколегія не несе відповідальності за точність наведених фактів, цитат, економіко-статистичних даних, власних імен та інших відомостей. Позиція редколегії не завжди збігається з думками авторів.

Підписано до друку 04.05.2021
Формат 64x90/8. Папір офсетний.
Друк цифровий. Гарнітура Times New Roman.
Умов. друк. арк. 62,7. Обл.-вид. арк. 63

Віддруковано з оригіналів замовника.

Видавець: ТОВ «Меркьюрі-Поділля»
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
видавництв, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 4136 від
11.08.2011 р.

Друк ПП Балюк І.Б.
21018, м. Вінниця, вул. Р. Скалецького, 15.
Тел./факс: (0432) 52-08-02